

Troska o powołania w nauczaniu biskupa Jana Piotrowskiego inspiracją dla katechezy o kapłaństwie

Streszczenie

Kwestia powołań do kapłaństwa jest ważnym przedmiotem troski Kościoła lokalnego. Wyraża się ona między innymi poprzez nauczanie pasterzy polskiego Kościoła. Artykuł podejmuje próbę analizy nauczania ordynariusza kieleckiego o istocie sakramentu kapłaństwa. Tajemnica powołania może być odczytywana, przyjmowana i realizowana jedynie w świetle i klimacie wiary. Powołania powinny być wspierane modlitwą i szczególną troską nie tylko w samych początkach, gdy się budzi, ale gdy wzrasta i dochodzi do pełnej dojrzałości. W homiliach biskup przypomina, czym jest powołanie oraz czym jest kapłaństwo, wskazując na obecną sytuację w kraju. Obowiązek troski o powołania ciąży na całej społeczności chrześcijańskiej. Katecheza szkolna i parafialna zajmuje w tej kwestii istotne znaczenie. Niniejszy artykuł stanowi ponadto zachętę do wsłuchiwania się w głos bieżącego nauczania pasterzy poszczególnych diecezji polskiego Kościoła, do analizowania i wprowadzania w życie bogactwa tejże nauki.

Słowa klucze: powołanie, kapłaństwo, prezbiterat, seminarium duchowne, biskup, katecheza.

*Dr Grzegorz Księżak – dyrektor i katecheta Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Krynkach;
wykładowca w Centrum Doskonalenia Kadr Oświatowych w Ostrowcu Świętokrzyskim.*

ks. Zbigniew Szulczyk

Propozycja katechezy przygotowania do Pierwszej Komunii Świętej

A proposal for catechesis preparation for First Communion

Summary

This article examines the model of sacramental preparation for the Holy Eucharist for children, adapted by the Mexican Jesuit Fr. Eduardo Levy. Its great advantage is that it activates a wide scope of the community of the faithful. This project is focused on the best types of the flexible work arrangements to engage all the participants in optimal way and to make them possible to experience God within the community of believers.

Key words: Encuentro con Cristo, Eduardo Levy, parish catechizing, sacramental preparation for the Holy Eucharist.

Wprowadzenie

W „Dyrektorium o katechizacji” przypomniano, że „w wielu krajach późne dzieciństwo (6-10 lat) to okres, kiedy dopełnia się w parafii chrześcijańskie wtajemniczenie zapoczątkowane chrztem. Całościowa droga inicjacji chrześcijańskiej ma na celu poznanie najważniejszych zdarzeń z historii zbawienia, które staną się przedmiotem głębszej refleksji w późniejszym wieku i stopniowe nabywanie tożsamości ochrzczonego”¹. Duszpasterze i katecheci świadomi tego zadania często poszukują skutecznych modeli wypełniania go. Jedną z propozycji odpowiadających na tę potrzebę jest model wprowadzenia inicjacji chrześcijańskiej na gruncie parafii autorstwa meksykańskiego jezuita Eduardo Levy. Przedstawiona zostanie jego propozycja zajęć przygotowujących dzieci do przyjęcia Pierwszej Komunii św.

1. Parafia miejscem katechezy inicjacyjnej

Parafia dla katechezy inicjacyjnej pełni szczególną rolę przede wszystkim z tej racji, że jest miejscem spotkania wiernych w celu słuchania Słowa Bożego, wspólnej celebracji oraz przyjmowania sakramentów świętych. Obok rodziny, szkoły i innych środowisk o charakterze wspólnot podstawowych² staje się przestrzenią spotkania, w której dochodzi do realizacji celów obejmujących objaśnianie znaczenia obrzędów w świetle zbawczych wydarzeń; wprowadzenie w rozumienie znaczenia znaków liturgicznych; a w końcu ma prowadzić do ukazywania znaczenia obrzędów w powiązaniu z życiem chrześcijańskim. Ponadto wspólnota parafialna swoim świadectwem nie tylko wspomaga procesy wtajemniczenia chrześcijańskiego, ale też wprowadza w liturgię roku kościelnego³. Te nakreślone przed parafią zadania domagają się nieustannego wysiłku poszukiwania nowych form umożliwiających wypełnianie tych zadań. Na potrzebę takiej refleksji zwracają uwagę między innymi tacy autorzy jak A. Zellama⁴, K. Półtorak⁵, J. Szpet⁶. W ich ocenie zadania te parafia często wypełnia powierzchownie. Często identyfikuje się ją z określonym terytorium, które spełnia „funkcję pewnego rodzaju stacji serwisowej, stacji usługowej, przychodni sakramentalnej”⁷. Przykładem tego jest udzielanie chrztu dziecku „po powierzchownej katechezie przedchrzcielnej rodziców nie zawsze dających gwarancję chrześcijańskiego wychowania. Po kilku latach udziela mu się I Komunii św. mimo, iż przygotowanie dziecka nie znajduje wsparcia w życiu rodziny, co ułatwia późniejszą rezygnację z praktyk; a samo przygotowanie, choć nieświadomie, nadal zmierza do przygotowania na uroczystość. Bez pogłębienia wiary kandydaci przystępują do sakramentu dojrzałości chrześcijańskiej, biorą ślub, proszą o chrzest dla swoich dzieci”⁸.

¹ DK 240.

² Por. DOK 253.

³ Por. DK 98.

⁴ A. Zellma, *Niektóre aspekty katechezy parafialnej w opinii studentów teologii* w: red. R. Chałupniak, J. Kochel, J. Kostorz, *Katecheza parafialna – reaktywacja*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2006, s. 179.

⁵ K. Półtorak, *Parafia a proces inicjacji chrześcijańskiej, 5 lat po II Polskim Synodzie Plenarnym* w: „Legnickie Studia Teologiczno-Historyczne”, Rok III 2004 Nr 2, s. 184.

⁶ J. Szpet, *Inicjacyjna funkcja katechezy* w: „Horyzonty Wiary”, rok 7 (1996) nr 3 (29), s. 57.

⁷ K. Półtorak, *Parafia a proces inicjacji chrześcijańskiej, 5 lat po II Polskim Synodzie Plenarnym*, dz. cyt., s. 183.

⁸ J. Szpet, *Inicjacyjna funkcja katechezy*, dz. cyt., s. 57.

Obserwacje te zdają się sugerować, że sakramenty inicjacji chrześcijańskiej są przez wspólnoty parafialne traktowane raczej jako pewnego rodzaju rytuały, ogólnospołeczne, powierzchowne zwyczaje niż jako wprowadzenie w głębię życia chrześcijańskiego⁹. Tak jak chrzest traktuje się „jako swego rodzaju konieczny ryt wprowadzający dziecko w społeczną obecność, tak Eucharystia, pokuta i bierzmowanie wydają się być uznawane za etapy przyjmowania dzieci do społeczności dorosłych”¹⁰. Często brakuje jednak oparcia w wychowaniu w wierze ze strony rodziny w ramach przygotowania do przyjęcia sakramentów inicjacji, bez czego trudno dojść do autentycznego pogłębienia wiary i wtajemniczenia chrześcijańskiego. Stąd też nierzadko parafia „raczej skupia się na obsłudze klientów, niż na autentycznym wprowadzaniu w życie chrześcijańskie”¹¹. Dlatego też środowisko parafialne jest często „miejszem *jakiegoś* rodzaju spotkań katechetycznych z dziećmi i młodzieżą (zwłaszcza przed inicjacją do sakramentu pokuty i Eucharystii oraz w związku z przygotowaniem do przyjęcia sakramentu bierzmowania)”¹².

Lektura artykułów autorów, którzy podjęli się oceny faktycznego stanu rzeczy wykazała, że zamierzone przez dokumenty Kościoła cele i zadania stawiane parafii w tym temacie nie są ich zdaniem realizowane w sposób zadowalający. Często wspomina się o powierzchownym rytualizmie obrzędów Pierwszej Komunii św. oraz bierzmowania, traktowanych jako pewna forma inicjacji w kolejne etapy życia społecznego. Zauważa się u ogółu wiernych skupianie się głównie na zewnętrznych aspektach wydarzenia, czyli na przykład „imprezy” w przypadku Pierwszej Komunii św. Wydaje się, że patrząc na ogół katechizowanych brakuje tego, co można by nazwać prawdziwym wprowadzeniem w życie chrześcijańskie, dotyczącym życia i przemieniającym je, które prowadzi do nawiązania więzi z Jezusem i zażyłości z Nim¹³.

2. Cele przygotowania do Pierwszej Komunii św. według E. Levy

Podobne problemy zauważył również na gruncie krajów Ameryki Południowej meksykański jezuita E. Levy. Obserwował często, że katecheza w szkole oraz w parafii skupia się na przekazaniu wiedzy i nie prowadzi do radosnego spotkania z żywym Bogiem, które przemieniałoby życie codzienne¹⁴. Świadom tego rozpoczął prace nad przygotowaniem nowego modelu katechezy, który odpowiadałby na potrzeby uczestników i przekazywał treści dostosowane do ich możliwości w sposób najbardziej dla nich przystępny¹⁵. W ten sposób powstała propozycja spotkań o nazwie *Encuentro con Cristo*, czyli „Spotkanie z Chrystusem”¹⁶.

⁹ Por. K. Póttorak, *Parafia a proces inicjacji chrześcijańskiej, 5 lat po II Polskim Synodzie Plenarnym*, dz. cyt., s. 179.

¹⁰ Tamże, s. 187.

¹¹ Tamże, s. 188.

¹² A. Zellma, *Niektóre aspekty katechezy parafialnej w opinii studentów teologii*, dz. cyt., s. 173.

¹³ Por. CT 5.

¹⁴ Por. <http://www.encuentroconcristo.org/historia.html> (dostęp 16.03.2021) tłumaczenie własne. Każde kolejne cytaty z dzieł E. Levy oraz z Internetu są również tłumaczeniami własnymi.

¹⁵ Motto przewodnie jego propozycji brzmi: „W każdym roku rozwoju przebudza się w osobowości coś szczególnego, coś co się w wychowankach zmienia i bardzo ich interesuje. Jeżeli dojdiesz do tego, co takiego się w nich przebudziło, co nowego w ich rozwoju się pojawiło, będzie łatwiej prowadzić ich po drodze dobra”. Cytat z: <https://www.scribd.com/document/118421662/Entrevista-P-Eduardo-Levy-SJ> (dostęp 16.03.2021).

¹⁶ Swoją pracę rozpoczął w roku 1963 organizując spotkanie dla młodzieży w wieku 13 lat. Po 25 latach pracy jako pedagog i duszpasterz przygotował propozycję 15 zajęć dla dzieci od 4 i młodzieży do 18 roku życia. E. Levy proponuje realizować je w formie warsztatowej raz w roku dla każdej z grup wiekowych.

E. Levy swoją propozycję nie nazywa rekolekcjami, chociaż może byłaby to nazwa najbardziej adekwatna na gruncie polskim. Zamiast tego zawsze nazywa proponowane przez siebie zajęcia „spotkaniami”, co odpowiadałoby w naszym rozumieniu warsztatom. Na dzień dzisiejszy jego dzieło liczy już prawie sześćdziesiąt lat i jest obecne w setkach parafii i szkół katolickich w Hiszpanii, Stanach Zjednoczonych, Meksyku, Chile, Argentynie, Salwadorze, Urugwaju, Peru, Boliwii, Brazylii, Wenezueli i Kolumbii¹⁷.

E. Levy zauważa, że najczęściej przygotowanie do Pierwszej Komunii św. jest przede wszystkim nastawione na indywidualne spotkanie dziecka z Panem Jezusem, co powoduje, że zatracą się charakter wspólnotowy tego sakramentu, oraz podkreśla się głównie element zewnętrzny, zamiast wewnętrznego doświadczenia duchowo-religijnego. Jako odpowiedź na tę sytuację, E. Levy proponuje zajęcia, które mają na celu formowanie młodych chrześcijan, by traktowali Eucharystię jako doświadczenie wspólnotowe¹⁸ i jednocześnie skupiali się bardziej na przeżywaniu wewnętrznym niż zewnętrznym tego wydarzenia. Innymi słowy, zajęcia te mają na celu uwolnić dzieci od indywidualizmu w przeżywaniu tej uroczystości i od skupiania się na materialnej jego stronie¹⁹. Kolejnym proponowanym przez niego celem jest formowanie dzieci, aby zapragnęły żyć na wzór Trójcy Świętej²⁰ pokonując w ten sposób swój egoizm, oraz aby zapragnęły budować Królestwo Boże na ziemi²¹. Jest to zgodne z nauczaniem Jana Pawła II²². Celem zajęć jest również, aby uczestnicy głębiej poznali Jezusa Chrystusa²³, oraz aby zrozumieli czym jest sakrament Eucharystii. Ważnym ich elementem jest również formacja rodziców²⁴. E. Levy pragnie wykorzystać okazję Pierwszej Komunii św. dzieci, żeby pobudzić ich do głębszej refleksji²⁵.

3. Forma pracy *Encuentro con Cristo*

E. Levy w dużej mierze uzależnia osiągnięcie zakładanych celów od odpowiedniego przygotowania i organizacji spotkania oraz dostosowanej do uczestników formy przekazu. Swoje zajęcia proponuje przeprowadzić jednorazowo w wymiarze około dziewięciu godzin w miejscu z dostępem do kaplicy lub kościoła, czyli najczęściej w domu rekolekcyjnym lub w parafii. Uczestnikami spotkań są dzieci w wieku 8, 9 lub 10 lat²⁶. Towarzyszą im dorośli

¹⁷ Por. <http://www.encuentrosconcriso.org> (dostęp 16.03.2021). E. Levy spotkania przygotował pierwotnie dla szkół katolickich krajów hiszpańskojęzycznych. Później propozycję rozszerzył przygotowując serie spotkań dla wspólnot w parafiach oraz opracowując zajęcia mające na celu przygotowanie do przyjęcia sakramentu bierzmowania, Eucharystii oraz odnowienia przyrzeczeń chrzcielnych.

¹⁸ Na temat Eucharystii jako sakramentu, który prowadzi do realizacji Jezusowego wezwania „Aby wszyscy stanowili jedno” por. DOK 70. Na temat Eucharystii jako sakramentu, który jest „pokarmem i znakiem jedności z Bogiem i całym Kościołem” por. PSPL 13.

¹⁹ Por. E. Levy, *Encuentro con Cristo – Encuentro para la Primera Comunión, Corazones al derecho y corazones al revés*, Librería Parroquial de Calvería, México 2016, s. 11.

²⁰ O trynitarnym i chrystologicznym charakterze katechezy por. DOK 82, 99.

²¹ Por. E. Levy, *Encuentro con Cristo – Encuentro para la Primera Comunión, Corazones al derecho y corazones al revés*, dz. cyt., s. 11.

²² Por. CT 23.

²³ Por. CT 5, 20, DOK 80.

²⁴ Na temat formacji rodziców przy okazji przygotowania do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej ich dzieci por. DOK 258, PDK 103.

²⁵ Por. E. Levy, *Encuentro con Cristo – Encuentro para la Primera Comunión, Corazones al derecho y corazones al revés*, dz. cyt., s. 11-12. Na temat zaangażowania rodziców w proces katechizacji dzieci zobacz również: DWCH 3, KDK 52, DA 30, KK 11, DOK 255, CT 68, PDK 86, 126-130, KKK 1656, 2226, KPK kan. 774.

²⁶ Por. PDK 107.

w osobach: organizatora, prezbitera, dyrektora czyli osobę prowadzącą spotkanie oraz animatorów. Organizatorem jest osoba, która ma zadbać o odpowiednie miejsce zajęć, posiada wcześniejszy kontakt z rodzicami i dziećmi, przekazuje im informacje organizacyjne, zaprasza do współpracy dyrektora spotkania, księdza oraz animatorów. Organizatorem może być proboszcz parafii lub też ktoś z rodziców. Dyrektor spotkania ma za zadanie przeprowadzić zajęcia w sposób dynamiczny i odpowiedni do percepcji dzieci, dlatego wymaga się od niego gruntownego przygotowania. Prezbyter celebrowa Msze św., która jest w centrum całego wydarzenia oraz wprowadza w niektóre części spotkania dotyczące życia sakramentalnego. Animatorzy natomiast opiekują się 4-6 osobowymi grupkami dzieci, motywując je do pracy oraz dbając o realizację celów formacyjnych warsztatów. Zdaniem E. Levy prezbyter może być jednocześnie dyrektorem spotkania a nawet organizatorem. Proponuje również, aby animatorami grupki byli rodzice dzieci lub starsza młodzież w wieku 15-16 lat²⁷.

Meksykański jezuita ma świadomość, że jakość spotkania w dużej mierze zależy od dobrego jego przygotowania. Zaleca więc aż cztery wydarzenia, które mają na celu zmotywować dzieci i rodziców do jak najlepszego wykorzystania propozycji formacyjnej²⁸: „przygotowanie dalsze”, „przygotowanie bliższe”, „wczesne przygotowanie” oraz „przygotowanie aktualne”. Podczas „przygotowania dalszego” należy zaplanować zajęcia, podać zarówno rodzicom jak i dzieciom informacje o planowanym wydarzeniu oraz zintegrować je z innymi propozycjami formacyjnymi. E. Levy zaleca również zaplanowanie odbycia pierwszej spowiedzi świętej w odstępnie przynajmniej tygodniowym przed Pierwszą Komunią św., aby nadać jej również wyjątkowe znaczenie.

„Przygotowanie bliższe” odbywa się na kilka dni przed warsztatami z dziećmi. Biorą w nim udział rodzice, którzy zostają poinformowani o celach *Encuentro con Cristo*. Ponadto są proszeni o napisanie do swojego dziecka listu, w którym wyrażą mu swoją miłość oraz podkreślą wagę wydarzenia jakim jest Pierwsza Komunia św. Zdaniem E. Levy list ma ogromne znaczenie dla dziecka oraz pomaga zaangażować się rodzicowi w proces przygotowania swojego dziecka do przyjęcia tego sakramentu²⁹.

We „wczesnym przygotowaniu” biorą udział animatorzy oraz dyrektor. Dzieci między innymi wprowadzane są w temat spotkania i razem ze swoim animatorem wykonują flagę, wymyślają nazwę dla swojej grupki oraz przygotowują okrzyk. Praca w małych grupkach okazała się niezwykle skuteczną, aby zmotywować i zaangażować uczestników do udziału w zajęciach.

Czwarty etap przygotowań (przygotowanie aktualne)³⁰, polega na krótkiej modlitwie dzień przed spotkaniem. Dzieci, jeżeli to możliwe w kaplicy lub w kościele, czytają z dyrektorem spotkania fragment Pisma Świętego oraz modlą się chwilę

²⁷ Por. E. Levy, *Encuentro con Cristo – Encuentro para la Primera Comuni3n, Corazones al derecho y corazones al rev3s*, dz. cyt., s. 16-18.

²⁸ Formację rozumiem jako wspomaganie integralnego rozwoju osoby, które umożliwia nawiązanie relacji sięgających wymiaru transcendentnego. Por. Z. Marek, *Formacja (chrześcijańska) pedagogicznym wspomaganie rozwoju osoby w*: „Studia z teorii wychowania”, Tom XI: 2020 nr 2(31), s. 25.

²⁹ Por. DOK 258, PDK 103.

³⁰ *Preparación inmediata* można dosłownie przetłumaczyć jako „przygotowanie natychmiastowe”, co w tłumaczeniu na język polski nie brzmi dobrze. Autor pragnie jednak zaznaczyć, że jest to spotkanie „na chwilę” przed zajęciami.

w ciszy, aby porozmawiać z Panem Jezusem i wyrazić Mu swoje pragnienie spotkania z Nim. Przygotowanie to jest ważne, aby jeszcze bardziej ukierunkować dzieci na cel warsztatów oraz zachęcić do uczestnictwa w nich³¹.

E. Levy zauważył, że dzieci jeżeli są jakimś tematem zainteresowane nie mają problemów z zapamiętaniem nawet dużej ilości treści na przykład nazwisk piłkarzy. Uważa, że sztuką jest więc tak dobrać treści religijne, aby wzbudziły zainteresowanie u słuchaczy³². Zauważył, że język symbolu i obrazu w ich przekazie jest dużo bardziej skuteczny niż samo słowo. Z tego powodu używa symboli i obrazów, które mają za zadanie lepiej przekazać niełatwe przecież do zrozumienia treści religijne³³. E. Levy spotkanie proponuje rozpoczynając od modlitwy, wprowadzenia oraz konferencji. Następnie objaśnia poruszane na niej treści za pomocą rysunku, pracy w grupach, dyskusji, refleksji indywidualnej i grupowej, medytacji, przygotowania i przedstawienia scenek oraz przez celebrację Eucharystii, która jest centrum spotkania³⁴. Formy pracy są więc bardzo zróżnicowane i bez wątpienia aktywizują uczestników powodując łatwość w przyswajaniu treści³⁵.

4. Treść *Encuentro con Cristo*

E. Levy proponowane przez siebie cele realizuje przekazując treści, w których akcent kładzie między innymi na poznanie tajemnicy Trójcy Świętej. Proponuje odegranie scenki, do której na początku spotkania zaprasza troje dzieci. Tłumaczy, że obejmujące się dzieci obrazują więzi miłości między Osobami Boskimi. W pewnym momencie pojawiają się inne dzieci, które symbolizują anioły, stworzone przez Boga i obdarzone przez Niego wolnością. Część z aniołów zauważa, że źródło ich piękna jest w Bogu. Przyjęły Ducha Świętego, Ducha miłości i tak powstało niebo. Jednak inna ich część koncentruje się tylko na sobie i odchodzi od Boga, zamykając się w swoim egoizmie. Odrzuciły Ducha Świętego, zaczęły się klócić między sobą i złościć. W ten sposób powstało piekło. Dalej tłumaczy, że od czasu buntu aniołów w sercu człowieka jest walka między głosem Boga, który zaprasza aby kochać, a głosem egoizmu, który żąda aby myśleć tylko o sobie. Dopowiada, że Bóg Ojciec wiedząc, że człowiek jest słaby posłał Swojego Syna, aby przypomnieć ludziom jak bardzo ich kocha oraz uczył ich miłości. Podkreśla przy tym, że Syn Boży zapagnął zostać z ludźmi, aby dać im siłę do walki z egoizmem. Z tego powodu zdecydował stać się chlebem, aby mogli Go przyjąć podczas Mszy św.³⁶.

Kolejnym elementem warsztatów jest konferencja, w której poruszone są następujące treści. Przedstawia serce człowieka jest jako pole walki³⁷ między głosem miłości, czyli głosem Boga, a głosem egoizmu, zła. Wyjaśnia, że kiedy osoba słucha głosu Boga, wtedy buduje świat serc prawych. Tłumaczy, że Pan Jezus jest jak słońce, które daje ciepło, siły i energię. Przychodzi pod postacią

³¹ Por. E. Levy, *Encuentro con Cristo – Encuentro para la Primera Comuni3n, Corazones al derecho y corazones al rev3s*, dz. cyt., s. 10-14.

³² Por. <https://www.scribd.com/document/118421662/Entrevista-P-Eduardo-Levy-SJ> (dostęp 16.03.2021).

³³ Por. <https://www.informador.mx/Suplementos/El-padre-Eduardo-Levy-S.-J.-un-encuentro-devocacion-20131103-0141.html> (dostęp 16.03.2021).

³⁴ Por. DOK 70, PSPL 13.

³⁵ Na temat zachęty do poszukiwań nowych form przekazu por. CT 51, DOK 157.

³⁶ Por. E. Levy, *Encuentro con Cristo – Encuentro para la Primera Comuni3n, Corazones al derecho y corazones al rev3s*, dz. cyt., s. 8.

³⁷ Por. CT 29.

Komunii św. aby dać ludziom siły do walki z egoizmem. Zwraca przy tym uwagę, że kiedy jednak ktoś idzie za głosem egoizmu, wtedy jego serce choruje i staje się sercem na opak. Myśli tylko o sobie, jest samolubne, chciwe i nie chce się dzielić. Kiedy głos egoizmu wygrywa w sercu osoby, buduje świat ludzi z sercami na opak. Tłumaczy następnie, że Pan Bóg wie, że głos egoizmu jest bardzo silny i człowiek sam nie jest w stanie z nim wygrać. Dlatego posłał Swojego Syna, aby pomógł w tej walce i uwolnił ludzi z niewoli egoizmu, zła i grzechu³⁸.

E. Levy po konferencji proponuje wykonać rysunek pod tytułem „Jezus i ja jesteśmy jak...”. Meksykański jezuita podaje możliwe przykłady wykonania tego zadania. Jezus i ja jesteśmy jak pielgrzym i droga. Ja jestem pielgrzymem, Jezus jest drogą. Dzięki Niemu wiem dokąd iść. Jezus i ja jesteśmy jak samochód i silnik. Ja jestem samochodem a On silnikiem. Bez Niego nie dam rady jechać etc. Przy pomocy tego prostego ćwiczenia tłumaczy dzieciom, że Jezus jest tym, który je prowadzi. Jest tym, dzięki któremu mogą żyć i być szczęśliwe. Relacja z Nim jest fundamentem ich życia³⁹. Po wykonaniu rysunków zaprasza kilkoro dzieci, aby stanęły w szeregu ze swoimi pracami. Z jednej strony szeregu znajduje się serce zdrowe, które kocha. Z drugiej serce chore, które wybrało życie egoizmem. E. Levy tłumaczy, że Jezus jest jak pomost, dzięki któremu można przejść od serca chorującego na egoizm do serca zdrowego, które potrafi kochać⁴⁰.

Kolejną proponowaną przez autora *Encuentro con Cristo* aktywnością, jest refleksja na temat zachowań, które najbardziej niszczą relacje w grupie uczestników zajęć i są skutkiem pójścia za głosem egoizmu. Zapisuje się je na chmurkach, które zakrywają obraz Jezusa. Kiedy pojawiają się w relacjach między dziećmi, wtedy przesłaniają Jezusa jak chmury deszczowe przesłaniają słońce. W nawiązaniu do tego obrazu tłumaczy, że przebaczenie i akt pokuty na początku Mszy św. są okazją do pojednania i „rozchmurzenia” nieba, aby na nowo w grupie zajaśniało słońce – Jezus.

Msza św., będąca kolejnym etapem spotkania jest poprzedzona wprowadzeniem w znaczenie stroju i sprzętu liturgicznego⁴¹. Przed przygotowaniem darów E. Levy proponuje wyjaśnienie symboli chleba i wina oraz winogron zanurzonych w misce wody. Podkreśla, że chleb i wino posiadają następujące znaczenia. Mają one zwrócić uwagę uczestników Mszy św. na to, że Jezus chciał stać się chlebem, by wokół Niego gromadziła się rodzina, grupy wiernych i cały Kościół. Chciał też stać się winem, ponieważ wino symbolizuje radość⁴². Chleb i wino są również pokarmem⁴³. Jezus zmienia się w nie, aby stać się częścią swoich wiernych, odżywiać ich i wypełniać swoją radością. Tak jak bez jedzenia i picia nie da się żyć, bez Jezusa nie da się żyć z Bogiem, żyć miłością i radością. Zaznacza również, że proces produkcji chleba, zakłada mielenie ziaren oraz gest łamania go. Również wino, które składa się z wielu wyciśniętych winogron, przypomina o zbawczej męce Jezusa Chrystusa⁴⁴.

³⁸ Por. E. Levy, *Encuentro con Cristo – Encuentro para la Primera Comuni3n, Corazones al derecho y corazones al rev3s*, dz. cyt., s. 33-43.

³⁹ Por. CT 5.

⁴⁰ Por. papież Franciszek na temat znaczenia kerygmatu w katechezie: EG 165.

⁴¹ Wprowadzenie w znaki liturgiczne jest w omawianych rekolekcjach bardzo bogate i jest zgodne z zaleceniem papieża Franciszka aby katecheza była wprowadzeniem w mistagogię (por. EG 166).

⁴² Papież Franciszek w *Evangelii Gaudium* pisze na temat „drogi piękna”, która jest „zdolną napętnić życie nowym blaskiem i głęboką radością”. EG 167.

⁴³ O Eucharystii jako pokarmie por. PSPL 13. O Eucharystii i zaleceniu „ciągłego karmienia się Ciałem i Krwią Pańską” por. DOK 70.

⁴⁴ Na temat Eucharystii jako sakramentu uobecniającego śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa por. DOK 115, PSPL 22.

Po wyjaśnieniu znaczenia postaci eucharystycznych dzieci otrzymują po winogronie, które symbolizują uczestników rekolekcji i ich życie. Biorąc pod uwagę, że każde z dzieci chętnie zjadłoby słodkie winogrono, E. Levy zachęca, aby ofiarowały je Bogu wkładając do miski z wodą. Tłumaczy, że woda oznacza ducha Jezusa, ducha poświęcenia i miłości bliźniego. Gest ten symbolizuje chrzest i nawiązuje do pierwszych wieków chrześcijaństwa, kiedy katechumen wchodził do basenu, zanurzał się w wodzie, przez co oczyszczał się ze swojego egoizmu i grzechów, aby następnie wyjść z niej jako nowo narodzony, przepelniony życiem Bożym, z sercem prawym i gotowym budować Królestwo Boże w ziemi⁴⁵. Jako przypomnienie chrztu, który zaprasza do radosnego ofiarowania życia bliźnim, na koniec Mszy św. każde winogrono, które symbolizuje każdego z uczestników, zostanie spożyte przez inną osobę niż ta, która je do miski włożyła. Jest to znak, który uczy, by dzielić się swoim życiem i radością z innymi⁴⁶.

Podsumowanie

Przedstawiona propozycja E. Levy *Encuentro con Cristo*, która ma na celu przygotowanie dzieci do pełnego uczestnictwa w Eucharystii, wydaje się być wartą uwagi inspiracją dla wszystkich zainteresowanych tym procesem. Cenne w jego propozycji wydaje się być między innymi angażowanie nie tylko duszpasterzy i katechetów, ale również rodziców dziecka w to niezwykle ważne wydarzenie w życiu religijnym. Charakterystyczne dla jego propozycji jest wyzwalanie w dziecku religijnych doświadczeń spotkania z Bogiem we wspólnocie wierzących, poddanych refleksji poznawczej. Innym walorem proponowanego modelu formacyjnego jest obecność animatorów, którzy towarzyszą uczestnikom spotkań w procesie dojrzewania w wierze, oraz zastosowanie metody pracy dostosowanej do odbiorców.

WYKAZ SKRÓTÓW

CT Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska Catechesi tradendae*.

DA Sobór Watykański II, *Dekret o apostołstwie świeckich Apostolicam actuositatem*.

DK Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*.

DOK Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji*.

DWCH Sobór Watykański II, *Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim Gravissimum educationis*.

EG Franciszek, *Adhortacja apostolska Evangelii Gaudium*.

KDK Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym Gaudium et spes*.

KK Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele Lumen gentium*.

KKK *Katechizm Kościoła Katolickiego*.

KPK *Kodeks Prawa Kanonicznego*.

PDK Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*.

PSPL II Polski Synod Plenarny, *Liturgia Kościoła po Soborze Watykańskim II*.

⁴⁵ W dokumentach Kościoła chrzest przedstawiony jest jako „dynamiczne źródło procesu obejmującego całe życie” PDK 52. Na temat skutków chrztu por. DOK 80, PSPN 17, PSPL 13, 14, PSPS 5.

⁴⁶ Można zauważyć, że rekolekcje te próbują ukazać związek między sakramentami inicjacji chrześcijańskiej, do czego zachęca Komisja Episkopatu Polski. Por. PSPL 62.

Bibliografia

DOKUMENTY KOŚCIOŁA

- Franciszek, *Evangelii Gaudium*, wyd. WAM, Kraków 2013.
- Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska o katechizacji w naszych czasach Catechesi Tradendae*, Jan Paweł II, *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, wyd. ZNAK, Kraków 1996.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 1994.
- Kodeks Prawa Kanonicznego*, wyd. Pallottinum, Poznań 1984.
- Konferencja Episkopatu Polski, *II Polski Synod Plenarny (1991-1999)*, wyd. Pallottinum, Poznań 2001.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, wyd. WAM, Kraków 2001.
- Kongregacja do Spraw Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji*, wyd. Pallottinum, Poznań 1998.
- Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, Jedność, Kielce 2020.
- Sobór Watykański II, *Sobór Watykański II konstytucje, dekrety, deklaracje. Tekst łacińsko-polski*, wyd. Pallottinum, Poznań 1968.

LITERATURA

- E. Levy, *Encuentro con Cristo – Encuentro para la Primera Comunión, Corazones al derecho y corazones al revés*, Librería Parroquial de Calvería, México 2016.
- Marek Z., *Formacja (chrześcijańska) pedagogicznym wspomaganie rozwoju osoby*, w: „Studia z teorii wychowania”, Tom XI: 2020 nr 2(31), s. 25-38.
- Półtorak K., *Parafia a proces inicjacji chrześcijańskiej, 5 lat po II Polskim Synodzie Plenarnym* w: „Legnickie Studia Teologiczno-Historyczne”, Rok III 2004 Nr 2, s. 178-201.
- Szpet J., *Inicjacyjna funkcja katechezy* w: „Horyzonty Wiary”, rok 7 (1996) nr 3 (29), s. 55-72.
- Zellma A., *Niektóre aspekty katechezy parafialnej w opinii studentów teologii* w: red. Chałupniak R., Kochel J., Kostorz J., *Katecheza parafialna – reaktywacja*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2006, s. 173-186.

STRONY INTERNETOWE:

- www.encuentroconcristo.org
www.scribd.com

Propozycja katechezy przygotowania do Pierwszej Komunii Świętej

Streszczenie

W artykule zaprezentowany został model przygotowania dzieci do pełnego uczestnictwa w Eucharystii proponowany przez meksykańskiego jezuitę Eduardo Levy. Jego walorem jest zaangażowanie możliwie szerokiego środowiska parafialnego w ten proces. Charakterystyczną cechą jego propozycji jest położenie akcentu na zaangażowanie uczestników poprzez zastosowanie najlepiej dobranych do ich możliwości form pracy, aby umożliwić im religijne doświadczenie Boga we wspólnocie wierzących.

Słowa kluczowe: Encuentro con Cristo, Eduardo Levy, Katecheza parafialna, przygotowanie do pełnego udziału w Eucharystii

Ks. mgr lic. Zbigniew Szulczyk SJ – Akademia Katolicka w Warszawie, Collegium Bobolanum (orcid.org/0000-0003-2323-3520).